

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
SOCIALINĖS POLITIKOS GRUPĖ**

PAŽYMA

**DĖL VYRIAUSYBĖS NUTARIMO „DĖL NEVYRIAUSYBINIŲ ORGANIZACIJŲ FONDO
TARYBOS INSTITUCINĖS SUDĖTIES IR NUOSTATŲ PATVIRTINIMO“ PROJEKTO
(TAP-20-535, TAIS 20-9424)**

2020-07-03 Nr. NV-1874

Vilnius

Projekto rengėjas – Socialinės apsaugos ir darbo ministerija (SADM).

Projekto tikslas – patvirtinti Nevyriausybinį organizacijų fondo tarybą ir šio fondo nuostatus.

Dabartinė situacija:

- Nevyriausybinį organizacijų plėtros įstatyme (nauja redakcija įsigaliojo 2020-03-01) numatytas Nevyriausybinį organizacijų fondas (Fondas), kuris sudaromas siekiant kaupti lėšas ir jas paskirstyti nevyriausybiniams organizacijoms (NVO) bei NVO plėtros valstybės politikai formuoti / įgyvendinti (šios lėšos negali sudaryti daugiau nei 20 proc. Fondo lėšų).
- Fondo lėšos gali būti skiriamos:
 - NVO instituciniams gebėjimams stiprinti;
 - Fondo nuostatuose numatytoms NVO veikloms finansuoti šiuose nuostatuose nustatyta tvarka.
- Fondo lėšos sudaromos iš GPM valstybės biudžete liekančios dalies, SADM skiriamų asignavimų ir kt. Planuojant kiekvienų metų valstybės biudžetą, Fondui numatoma Vyriausybės nustatyta GPM dalis, kuri negali būti mažesnė nei 20 proc., skaičiuojant nuo užpraėjusių metų gyventojų paskirtos GPM ne pelno subjektams dalies.
- Fondas administruojamas pagal Vyriausybės patvirtintus nuostatus. Fondą administruoja SADM, lėšos laikomos atskiroje SADM sąskaitoje (jos negali būti perduodamos į valstybės biudžetą ar naudojamos kitoms reikmėms). Per biudžetinius metus nepanaudotos lėšos lieka sąskaitoje ir naudojamos kitąmet.
- Sprendimus dėl Fondo strateginių programų kryptių ir lėšų skyrimo nuostatuose nustatyta tvarka priima Fondo taryba (ją sudaro 7 nariai: 3 NVO, 3 valstybės institucijų atstovai ir 1 NVO srities mokslininkas). Tarybos institucinę sudėtį socialinės apsaugos ir darbo ministro teikimu 3 m. tvirtina Vyriausybė, personalinę sudėtį – socialinės apsaugos ir darbo ministras. Tarybos sudarymo tvarka, narių kompetencijos reikalavimai nustatomi Fondo nuostatuose.

Projekto esmė, nauda. Siūloma patvirtinti institucinę Fondo tarybos sudėtį ir Fondo nuostatus:

- 3 m. patvirtinti Fondo tarybos institucinę sudėtį: 3 NVO atstovai, 3 valstybinių institucijų (SADM, Vidaus reikalų ministerijos, Europos socialinio fondo agentūros) atstovai, 1 NVO srities mokslininkas.
- Nustatyti, kad dėl Fondo tarybos sudėties socialinės apsaugos ir darbo ministras konsultuojasi su NVO taryba (visuomenine patariamąja institucija, veikiančia prie Vyriausybės) – ši taryba teikia siūlymus ministrui dėl institucinės Fondo tarybos sudėties, o ministras teikia Vyriausybei tvirtinti institucinę Fondo tarybos sudėtį. Vyriausybei patvirtinus institucinę sudėtį, NVO taryba teikia ministrui 3 NVO atstovus ir 1 NVO srities mokslininką, o ministras patvirtina personalinę sudėtį).
- Nustatyti, kad į Fondo tarybą skiriamas asmuo turi atitikti Valstybės tarnybos įstatyme nustatytus nepriekaištingos reputacijos reikalavimus ir turėti ne mažiau nei 3 m. patirtį: veiklos NVO srityje, ar bendradarbiavimo su NVO (taikoma valstybės institucijų atstovams), ar mokslinės veiklos, susijusios su NVO (taikoma mokslininkams). Asmuo gali eiti pareigas ne daugiau nei 2 kadencijas iš eilės.
- Nustatyti, kad Fondo valdymo organas yra Fondo taryba, kuriai pavedama skirstyti Fondo lėšas.
- Nustatyti Fondo tarybos kompetenciją: tvirtinti strategines finansavimo priemonių kryptis, projektų vertinimo kriterijus / prioritetus; planuoti skiriamas lėšas; nustatyti siektinus priemonių rodiklius; periodiškai analizuoti NVO sektoriaus padėtį; užsakyti tyrimus; bendradarbiauti su NVO, valstybės / savivaldybių institucijomis / partneriais kitose valstybėse, kurių veikla prisideda prie pilietinės visuomenės stiprinimo; priimti sprendimus dėl Fondo lėšų pateiktiems projektams skyrimo ir kt.

- Nustatyti, kad Fondo tarybos pirmininkas kasmet iki kovo 31 d. Vyriausybei teikia tvirtinti audituotas metines Fondo veiklos bei finansines ataskaitas. Vyriausybės patvirtinta Fondo veiklos ataskaita skelbiama SADM interneto tinklapyje.
- Nustatyti, kad pagrindinė Fondo tarybos veiklos forma – posėdžiai (ne rečiau kaip 1 kartą per ketvirtį).
- Nustatyti Fondo administratoriaus (SADM) funkcijas: užtikrinti Fondo tarybos priimtų sprendimų įgyvendinimą; disponuoti Fondo lėšomis; teikti siūlymus dėl NVO finansavimo projektų vertinimo kriterijų / prioritetų; skelbti NVO finansavimo priemones ir organizuoti paraiškų atranką; sudaryti finansavimo sutartis su projektų vykdytojais; atlikti projektų įgyvendinimo priežiūrą (projektų administravimo funkciją SADM gali pavesti ir kitam projektų administravimą vykdančiam subjektui); užtikrinti visuomenės informavimą apie Fondo veiklą; skirti sekretorių ir kt.
- Nustatyti, kad Fondo lėšomis finansuojamos NVO veiklos (be įstatyme numatytų), kuriomis: kuriama palanki aplinka pilietinei iniciatyvai plėtoti; žmogaus teisėms užtikrinti; prisidedama prie poveikio klimatui mažinimo. Fondo lėšos NVO plėtros valstybės politikai formuoti / įgyvendinti skiriamos siekiant užtikrinti Fondo valdymo / administravimo, tyrimų ar kitų paslaugų užsakymo kaštams padengti.

Numatoma nauda – bus sukurtas mechanizmas, kuris padės užtikrinti tvarų NVO institucinių gebėjimų stiprinimo finansavimą, NVO ekspertai dalyvaus priimant sprendimus dėl NVO finansavimo, stiprės NVO sektorius, padedantis užtikrinti didesnę visuomenės aktyvumą svarstant visuomenei svarbius klausimus.

Valstybės biudžeto lėšų poreikis – Fondo veiklai kasmet planuojama apie 4 mln. eurų.

Derinimas. Projektas patikslintas įvertinus Finansų ministerijos, Teisingumo ministerijos, Vidaus reikalų ministerijos pastabas (suderinta darbo tvarka), pristatytas NVO taryboje ir Neįgalųjų reikalų taryboje.

Atitiktis Vyriausybės programai – įgyvendina Vyriausybės programos (69, 272, 275-280 p.) siekius stiprinti NVO administracinius gebėjimus ir investuoti į šio sektoriaus darbo kokybę, numatyti joms didesnes finansinės paramos galimybes, ieškoti galimybių suformuoti NVO fondą (Pilietinės visuomenės fondą), kuris kasmet būtų finansuojamas iš gyventojų nepaskirtos 2 proc. GPM dalies.

Dalykinio vertinimo išvada. Teikiame šias pastabas ir pasiūlymus:

- 1) Įstatymo nuostatos įpareigoja Vyriausybę nustatyti Fondo, o ne šio fondo tarybos nuostatus, todėl Projekte siūlome detaliau aptarti pačio Fondo veiklą, t.y. nustatyti aiškesnę Fondo lėšų skyrimo, finansavimo bei administravimo tvarką. Projekte pasigendama aiškesnių funkcijų pasidalijimo tarp Fondo tarybos ir Fondo administratoriaus (neaiškos Fondo administratoriui pavedamos funkcijos organizuojant paraiškų atranką, neaišku, kieno iniciatyva bus skelbiami projektų atrankos konkursai, kas vykdys projektų vertinimą, kokius siūlymus dėl projektų Fondo tarybai teiks Fondo administratorius ir pan.).
- 2) Siūlome patikslinti Projekto 9 p. nuostatas, nes nėra aišku, kam bus naudojamos Fondo lėšos NVO plėtros valstybės politikai formuoti / įgyvendinti (Projekte numatytas tik siekis šiomis lėšomis užtikrinti Fondo valdymo / administravimo bei tyrimų ar kitų paslaugų užsakymo kaštų padengimą).
- 3) Siūlome konkretinti ir tikslinti Fondo tarybos kompetenciją (patikslinti kokias strategines finansavimo priemonių kryptis tvirtins taryba (Įstatyme numatyta, kad Fondo taryba priima sprendimus dėl strateginių programų kryptių); aiškiau apibrėžti bendradarbiavimo su kitų valstybių NVO, valstybės ir savivaldybių institucijomis bei partneriais, kurių veikla prisideda prie pilietinės visuomenės stiprinimo ir plėtros užsienio šalyse, funkciją; atsisakyti kai kurių besidubliuojančių funkcijų (21.2, 21.6, 21.7 p.) ir kt.).
- 4) Svarstyтина, ar Projekto 22.4 p. numatytų audituotų metinių Fondo veiklos bei finansinės ataskaitų neturėtų svarstyti ir jai pritarti Fondo taryba. Neaišku, kodėl Fondo administratoriaus interneto tinklapyje siūloma skelbti tik veiklos ataskaitą.
- 5) Siūlome įvertinti tikslingumą Fondo veiklos bei finansinės ataskaitas tvirtinti Vyriausybei ir šių nuostatų atsisakyti arba pateikti argumentaciją dėl tokio siūlymo.
- 6) Siūlome suvienodinti NVO tarybos pavadinimą (11 p. – NVO taryba, 12 p. – Nacionalinė NVO taryba).
- 7) Siūlome atsisakyti kaip perteklinių Projekto 15 p. nuostatų, kad Fondo tarybą sudaro 7 asmenys (tarybos narių skaičių nustato įstatymas, tai numatyta ir Projekto nuostatose dėl institucinės tarybos sudėties).
- 8) Tikslintina teikime pateikta informacija (nurodytos siūlomos priemonės, priemonių kaštai ir kt. neviseškai atitinka Projekto tikslus ir juo siūlomus spręsti klausimus; pasigendama argumentacijos dėl

Projekto esminių nuostatų, pvz., Fondo lėšomis siūlomų finansuoti veiklų, numatomo finansavimo mechanizmo, Fondo tarybos kompetencijos ir Fondo administratoriui siūlomų numatyti funkcijų; klaidingai nurodyta, kad Įstatymo nuostatos įsigalioja 2019-03-01 ir pan.).

- 9) Svarstytinas tikslingumas kartu su Projektu teikti Vyriausybei svarstyti ir Fondui numatomą GPM dalį (pagal Įstatymą šį dydį tvirtina Vyriausybė).

Projektą siūlome **svarstyti tarpinstituciniame pasitarime**, įvertinant Vyriausybės kanceliarijos Socialinės politikos grupės ir Teisės grupės pateiktas pastabas bei pasiūlymus.

Socialinės politikos grupės patarėja

Daiva Buivydaite-Garbštienė

tel. 8 706 63853, el.p. daiva.buivydaite@lr.lt